

**Sprawozdanie z działalności Rady Wykonawczej
Konferencji Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych
w roku akademickim 2004/2005**

W roku sprawozdawczym 2004/2005 działania Rady Wykonawczej koncentrowały się na opiniowaniu projektów aktów prawnych, na pracach nad pozyskaniem dofinansowania dla działań podejmowanych w bibliotekach, a także na aktywnym udziale w konsultacjach i dyskusjach inicjowanych na liście dyskusyjnej oraz w czasie seminariów i na konferencjach bibliotekarskich.

Podstawowym problemem, na którym skupiły się działania Rady Wykonawczej w roku akademickim 2003-2004 było wypracowanie naszego stanowiska wobec projektu ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* i, za pośrednictwem KRASP, przedstawienie go zespołowi prezydenckiemu kierowanemu przez prof. Jerzego Woźnickiego. Ostateczna wersja projektu Ustawy, przygotowana jeszcze w minionym roku akademickim, uwzględniła podstawowe zapisy postulowane przez nasze środowisko, między innymi zapis o systemie biblioteczno-informacyjnym uczelni, którego podstawę stanowi biblioteka, o działaniu w uczelni rady bibliotecznej jako organu opiniodawczego rektora.

Mimo wielu indywidualnych spotkań z parlamentarzystami oraz przekazania stanowiska Rady do wiadomości Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu, w uchwalonym 27 lipca 2005 roku tekście ustawy część postulowanych zapisów została jednak pominięta lub wprowadzona niezgodnie z naszymi intencjami (*Dz. U. Nr 164 poz. 1365*). W szczególności dotyczy to warunków zatrudnienia starszych bibliotekarzy i kustoszy. Rada Wykonawcza wystąpi do MEN o prawną interpretację istniejących zapisów.

Wprowadzona w ostatnich dniach prac nad ustawą poprawka dopuszczająca zatrudnianie na stanowisku dyrektora biblioteki osoby ze stopniem naukowym (a nie, jak dotychczas, z tytułem) nie jest zgodna z naszym postulatem, a jej realizacja w praktyce może mieć niekorzystne konsekwencje. Wprowadzenie „sztywnego” zapisu, że dyrektor biblioteki uczestniczy w posiedzeniach senatu z głosem doradczym, pozbawiło część kolegów zasiadających dotąd w senatach uczelni z głosem stanowiącym dotychczasowych uprawnień.

Zalety i wady nowych zapisów ustawy można będzie ocenić dopiero na etapie powstawania nowych statutów. Prace nad nimi na wielu uczelniach już się rozpoczęły. W poszczególnych uczelniach powinno się zadbać o wprowadzenie odpowiednich zapisów dotyczących funkcjonowania na uczelniach systemu biblioteczno-informacyjnego. Warto też rozważyć celowość ujednoczenia zapisów dla różnych typów bibliotek szkół wyższych i ewentualnie podjąć starania w kierunku ich wprowadzenia.

Wśród innych działań należy zwrócić uwagę na opiniowanie przez Konferencję Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych projektu *Rozporządzenia Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie kwalifikacji zawodowych, jakie powinna*

posiadać osoba zatrudniona uczelni na stanowisku kustosa bibliotecznego, starszego bibliotekarza i starszego dokumentalisty (tekst z dnia 20 maja 2005 roku opublikowany w Dzienniku Ustaw nr 101 poz. 844). Przyjęte zapisy podwyższają wymagania w odniesieniu do osób zatrudnianych na stanowisku starszego bibliotekarza, a także normują zasady zatrudnienia osób z wykształceniem na poziomie licencjatu.

Zaproszenie na spotkanie w Ministerstwie Kultury skierowane do dyrektorów bibliotek uprawnionych do otrzymywania egzemplarza obowiązkowego uruchomiło wielopłaszczyznową dyskusję nad istniejącymi zasadami przekazywania eo do bibliotek oraz brakiem uregulowań w odniesieniu do zasobów elektronicznych nie zarejestrowanych na nośnikach zewnętrznych. Rada Wykonawcza w piśmie do Ministra Kultury wyraziła sprzeciw wobec propozycji ograniczenia liczby przekazywanych egzemplarzy, wskazując na pełnienie przez biblioteki uczelniane funkcji bibliotek publicznych i historyczną ciągłość polityki kształtowania zbiorów tych bibliotek dzięki otrzymywaniu egzemplarza obowiązkowego.

W grudniu 2004 roku przedstawiciele Rady Wykonawczej spotkali się z prof. dr hab. inż. Maciejem Grabskim, Prezesem Zarządu Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej. Podczas spotkania zaprezentowano kierunki działania KDBSW oraz wskazano na potrzebę uruchomienia przez Fundację programu bibliotecznego, na wzór istniejących wcześniej Librarius i Cerber. Rada Wykonawcza opracowała i przekazała prof. Grabskiemu projekt takiego programu. Celem nowego programu byłoby umożliwienie szerszego udziału bibliotek w tworzeniu elektronicznego zasobu z najcenniejszych dla nauki i kultury polskiej materiałów bibliotecznych. Profesor Maciej Grabski z zainteresowaniem wysłuchał przedstawionej propozycji i zobowiązał się przekazać przedstawiony projekt programowi Zarządowi Fundacji.

Pozytywnie zakończyły się rozmowy w Interdyscyplinarnym Centrum Modelowania Matematycznego UW nad możliwością wspólnych wystąpień o pozyskanie z MNil dofinansowania na nowe bazy pełnotekstowe. W efekcie na 2006 rok dofinansowanie obejmie również bazy konsorcjum bibliotek ekonomicznych, a także wydawnictwa Emerald i IEEE. Niewątpliwie do sukcesu przyczyniła się pozytywna opinia o przydatności baz sygnalizowana przez pracowników bibliotek szkół wyższych, a formułowana przez członków Rady Użytkowników Biblioteki Wirtualnej powołanej przez Ministra Nauki i Informatyzacji. W bieżącym roku będziemy dążyć do zacieśnienia tej współpracy i pełniejszego przekazywania naszych opinii Ministerstwu.

Oprócz opiniowania przedstawionych wcześniej aktów prawnych, na liście dyskusyjnej KDBSW koncentrowano się na kilku sprawach. Jednym z nich pozostają pytania wynikające z opublikowania w 2004 roku *Ustawy o finansowaniu nauki* i rozporządzeń wykonawczych (obowiązujących od września 2005 roku). Zgodnie z zapisami ustawy biblioteki główne szkół wyższych nie mogą bezpośrednio ubiegać się o dofinansowanie działalności bibliotecznej (jeśli nie podlegają kategoryzacji). Dawne środki DOT/DWB zostały włączone do działalności statutowej jednostek podstawowych uczelni. Niektóre uczelnie próbują rozwiązać ten problem: przez dopisanie wszystkich zadań do wniosku jednego wydziału lub przez podział zadań pomiędzy wszystkie jednostki

podstawowe uczelni. Dopiero faktyczny podział środków w 2006 roku wskaże, które z tych działań były efektywniejsze.

Powracał w naszych dyskusjach problem interpretacji naliczania stawki VAT na różne działania realizowane w bibliotekach oraz rosnących obciążeń budżetów bibliotecznych wynikających naliczania 22% VAT na powiększające się kolekcje czasopism elektronicznych i bazy danych. Prowadzenie lobbingu w celu zmniejszenia stawki na elektroniczne publikacje naukowe jest naszym permanentnym zadaniem.

Podczas ubiegłorocznego spotkania Konferencji Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych, zorganizowanego również w dniu inauguracji Targów Atena, dyskutowaliśmy o prawie autorskim w aspekcie prawa czytelników do powielania fragmentów dzieł. Ostatnio na liście dyskusyjnej wymienialiśmy opinie dotyczące zasad powielania fragmentów rozpraw doktorskich. Temat praw majątkowych i autorskich, w tym definicja „użytku własnego”, w dalszym ciągu rodzi spory z takimi instytucjami jak Kopipol.

Współpraca środowisk bibliotekarskich w ostatnim okresie wyrażała się z jednej strony udziałem przedstawiciela Rady Wykonawczej w spotkaniach nieformalnej grupy przedstawicieli organizacji bibliotekarskich (Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Związku Bibliotek Polskich, Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich, Polskiego Towarzystwa Czytelniczego, Polskiego Towarzystwa Bibliologicznego), a z drugiej strony licznym udziałem pracowników bibliotek akademickich w organizowanym w maju przez SBP *Tygodniu Bibliotek*. Wiele z tych spotkań miało na celu wymianę doświadczeń w zakresie podejmowanych lokalnie inicjatyw. *Tydzień Bibliotek* był w naszym środowisku skierowany raczej do kolegów bibliotekarzy, niż do użytkowników, jako że w maju koncentrują się oni raczej na potrzebach wynikających z sesji egzaminacyjnej niż innych ofertach bibliotek.

W okresie sprawozdawczym kontynuowana była prezentacja bibliotek na łamach *Forum Akademickiego*. Wolne tempo ukazywania się kolejnych notatek, jak również mała ich objętość powoduje niedosyt, ale warto podkreślić, że informacje tu zawarte pozostają dla szerokiego kręgu pracowników nauki jedynym źródłem bieżącej informacji o funkcjonowaniu różnych, nie tylko z uczelni macierzystych, bibliotek szkół wyższych. Stąd konieczność kontynuowania tych działań.

Rolę forum dla konsultacji i wymiany poglądów pełniła lista dyskusyjna Konferencji, zarządzana przez Bibliotekę Główną Politechniki Warszawskiej. Lista przyczyniła się zarówno do pogłębiania wiedzy fachowej jak również ułatwiała rozwiązywanie wielu bieżących spraw.

Bieżące informacje o pracach Rady, planowanych spotkaniach i warsztatach dla bibliotekarzy, a także o innych sprawach ważnych dla nas (w tym zagadnienia związane z prawem pracy, informacje o nowych konsorcjach, a także o zagrożeniach wynikających z nieprecyzyjnych umów z dostawcami czasopism elektronicznych) systematycznie umieszczano na stronie domowej (<http://kangur.ae.krakow.pl/Biblioteka/Konferencja/index.html>), administrowanej przez Bibliotekę Główną Akademii Ekonomicznej w Krakowie.

Zakłada się, że wiele działań podejmowanych w minionym roku akademickim, będzie kontynuowanych. Szczególnie dotyczy to spraw związanych z wdrażaniem ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*, a także działań zmierzających do pozyskiwania dofinansowania działalności bibliotecznej i importu baz danych. Doświadczenie wskazuje, że wspólne działania w tym zakresie mają większe szanse na realizację i warto podejmować je pod szyldem Konferencji Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych.

Sprawozdanie opracowały:

Jolanta Stępniaak – Sekretarz RW KDBSW

Ewa Dobrzyńska-Lankosz – Przewodnicząca RW KDBSW

Warszawa – Kraków, październik 2005 r.